

K STAVBNEMU IN ZEMLJIŠKEMU ZNAČAJU LJUBLJANE V FRANCISCEJSKEM KATASTRU

Angelos Baš

Protokoli in mape franciscejskega katastra, prvega avstrijskega protokolnega in mapnega katastra, pomenijo dragocen vir za obravnavo vrste agrarnih oziroma socialnih vprašanj; etnografiji nudijo poleg enega od poglobitnih pogledov v zemljiško sestavo in zemljiško izrabo naselij zlasti tehtno sredstvo za izhodiščno raziskavo bivališč nasploh, saj tvorijo eno izmed podlag za zadevna proučevanja starejših obdobji kakor tudi temelj za vse nadaljnje katastrske preglede. V etnografskem pogledu je franciscejski kataster prav kakor poznejši katastri pomemben predvsem zaradi podobe o sestavi celotne donosne in nedonosne zemlje ter zaradi podob zemljišč, naselij in posredneje tudi hiš oziroma domov.

Na podlagi franciscejskega katastra sem si zastavil nalogo, obdelati lesena in zidana stanovanjska in gospodarska ter druga poslopja na ozemlju nekdanjega Kranjskega, za katero so pri nas originalne franciscejske mape in protokoli ohranjene malone v popolnosti. Opravljeno statistično delo mi bo rabilo za temelj pri obravnavi, tudi retrospektivnega razvoja kranjskih poslopij glede na nazadovanje lesenih in na rast zidanih stanovanjskih in gospodarskih objektov.

V pričujočem spisu so objavljeni izsledki tega postopno napredujočega dela za Ljubljano.

Namen teh vrst je, ugotoviti po katastru številčno razmerje stanovanjskih in gospodarskih poslopij v franciscejski Ljubljani, tudi glede na stavbno gradivo (leseni in zidani objekti), ter tako skupno s pregledom talnih kultur in zemljiščnih lastnikov določiti, koliko se je izražal kmečki del takratnega ljubljanskega življenja (gospodarska poslopja, kmečki lastniki stavbnih parcel, poljedelske kulture in kmečki lastniki zemljiških parcel) v mestni stavbni in zemljiški podobi. S tem se osvetljuje ena od plati vplivov podeželskega na mestni način življenja oziroma njunega medsebojnega razmerja. — Za vso našo stavbno zgodovino pomeni franciscejski kataster temeljni vir, ki se obravnava dvojno: neposredno za čas sredi prve polovice 19. stoletja in posredneje za starejša in novejša obdobja, skupaj tudi še z drugimi zadevnimi viri. Za te, zgodovinsko podaljšane obravnave je podlaga

pretres stanja, ki ga neposredno izkazujejo prve mape in protokoli. Tak pregled vsebuje pričujoči spis, ki hoče razčlenjevati ljubljanski stavbni in zemljiški značaj v franciscejski dobi, ne posega pa v stavbno-in zemljiškorazvojna vprašanja, ker so ta prihranjena — po skončanem statističnem delu za vse nekdanje kranjsko ozemlje — za obdelavo v okviru vsega kranjskega območja. Tako so v spodnjih vrstah posneti po franciscejskem katastru — brez uporabe tudi drugih virov, ki za ta namen kot dopolnilo nimajo bistvenega pomena — podatki o lesenih stanovanjskih prav kakor o lesenih in zidanih gospodarskih stavbah, o številu in izvoru kmečkih in drugih stavbnih lastnikov ter o razsegu zemljiških kultur, kakor tudi o številu in izvoru kmečkih in drugih zemljiščinih lastnikov, ki nedvomno kažejo na kmečki oziroma razvojno preprostejši delež v ustreznih, posredno pa tudi v drugih onodobnih mestnih kulturah;¹ s tem je takisto zajet poglavitni temelj zadevne ljubljanske etnografije.

Poleg izsledkov iz katastra hoče pričujoči spis pokazati pot do svojih dognanj ter si na ta način omogočiti zadosten pregled in pripraviti svoje gradivo tudi še za morebitna druga vprašanja.

Franciscejski kataster je bil za ljubljanske katastrske občine (Karlovško predmestje, Trnovo, Krakovo, Gradišče, Kapucinsko predmestje, Št. Peter, Poljane in Ljubljana mesto) izdelan 1825—1827.²

Število lesenih in zidanih stavbnih, stanovanjskih, gospodarskih in drugih objektov na tabeli I je izračunano iz protokolov stavbnih parcel, kjer so zapisane stavbne zvrsti (stanovanjsko [Wohngebäude], gospodarsko [Wirtschaftsgebäude, Stall, Dreschboden] ali drugo poslopje), in iz raznobarnih označb stavbnih parcel v mapah (rumeno obarvane ploščice pomenijo lesene, rdeče obarvane ploščice pa zidane stavbe). — Pred tabelo I pa je treba podati nadrobnejši razbor vseh skupin stavbnih parcel z različnimi stavbnimi kombinacijami. (K. o. Karlovško predmestje je štela 55 stavbnih parcel, Trnovo 95, Krakovo 76, Gradišče 72, Kapucinsko predmestje 78, Št. Peter 172, Poljane 105, Ljubljana mesto 342.

A: Parcele z lesenimi poslopji. — Število parcel z lesenimi gospodarskimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 10, v Trnovem 1, v Gradišču 1, v Kapucinskem predmestju 2, v Št. Petru 17, na Poljanah 5. — Število parcel z lesenimi in zidanimi gospodarskimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 1, v Št. Petru 1. — Število parcel z lesenimi gospodarskimi poslopji in z leseno-zidanimi stanovanjskimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 1, v Trnovem 1. — Število parcel z lesenimi in zidanimi gospodarskimi ter

¹ O tem prim. W. Schmitz, *Geschichte der deutschen Volkskunde*. V: W. Pessler, *Handbuch der deutschen Volkskunde I* (Potsdam, brez letnice), str. 15.

² Vsi protokoli in — razen map za katastrski občini Poljane in Ljubljana mesto, ki sta v Mapnem arhivu v Ljubljani — tudi vse mape franciscejskega katastra za Ljubljano so v Osrednjem državnem arhivu Slovenije v Ljubljani.

z zidanimi stanovanjskimi poslopji je znašalo v k. o. Trnovo 1, v Kapucinskem predmestju 1, v Št. Petru 1, na Poljanah 2. — Število parcel z lesenimi gospodarskimi in z zidanimi stanovanjskimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 1, v Trnovem 4, v Krakovem 1, v Gradišču 4, v Št. Petru 4, na Poljanah 5, v Ljubljani mesto 11. — Število parcel z lesenimi stanovanjskimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 6, v Trnovem 3, v Gradišču 3. — Število parcel z leseno-zidanimi stanovanjskimi poslopji je znašalo v k. o. Trnovo 3, v Krakovem 1, v Gradišču 1, v Kapucinskem predmestju 1, v Št. Petru 1, na Poljanah 1, v Ljubljani mesto 4. — Število parcel z drugimi lesenimi poslopji je znašalo v k. o. Trnovo 5. — Število (zemljiških) parcel z neošteviljenimi lesenimi poslopji je znašalo v k. o. Trnovo 22, v Gradišču 1, v Kapucinskem predmestju 2, v Št. Petru 6, na Poljanah 7, v Ljubljani mesto 4. — Skupno število parcel z lesenimi, stanovanjskimi ali gospodarskimi (ošteviljenimi) poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 19, v Trnovem 13, v Krakovem 2, v Gradišču 9, v Kapucinskem predmestju 4, v Št. Petru 24, na Poljanah 13, v Ljubljani mesto 15.

B: Parcele z zidanimi poslopji. — Število parcel z zidanimi gospodarskimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 6, v Trnovem 4, v Krakovem 3, v Gradišču 2, v Kapucinskem predmestju 5, v Št. Petru 7, na Poljanah 16, v Ljubljani mesto 17. — Število parcel z zidanimi in lesenimi gospodarskimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 1, v Št. Petru 1. — Število parcel z zidanimi in lesenimi gospodarskimi ter z zidanimi stanovanjskimi poslopji je znašalo v k. o. Trnovo 1, v Kapucinskem predmestju 1, v Št. Petru 1, na Poljanah 2. — Število parcel z zidanimi gospodarskimi in stanovanjskimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 7, v Trnovem 29, v Krakovem 12, v Gradišču 39, v Kapucinskem predmestju 51, v Št. Petru 83, na Poljanah 31, v Ljubljani mesto 47. — Število parcel z zidano-lesenimi stanovanjskimi poslopji je znašalo v k. o. Trnovo 3, v Krakovem 1, v Gradišču 1, v Kapucinskem predmestju 1, v Št. Petru 1, na Poljanah 1, v Ljubljani mesto 4. — Število parcel z zidano-lesenimi stanovanjskimi in lesenimi gospodarskimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 1, v Trnovem 1. — Število parcel z zidanimi stanovanjskimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 20, v Trnovem 38, v Krakovem 57, v Gradišču 19, v Kapucinskem predmestju 10, v Št. Petru 52, na Poljanah 42, v Ljubljani mestu 238. — Število parcel z zidanimi stanovanjskimi in z lesenimi gospodarskimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 1, v Trnovem 4, v Krakovem 1, v Gradišču 4, v Št. Petru 4, na Poljanah 5, v Ljubljani mesto 11. — Število parcel z drugimi zidanimi poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 3, v Trnovem 5, v Krakovem 2, v Gradišču 3, v Kapucinskem predmestju 8, v Št. Petru 6, na Poljanah 3, v Ljubljani mesto 25. — Število (zemljiških) parcel z neošteviljenimi zidanimi poslopji je znašalo v k. o. Gradišče 4, v Kapucinskem predmestju 7, v Št. Petru 2, na Po-

ljanah 6, v Ljubljani mesto 3. — Skupno število parcel z zidanimi, stanovanjskimi ali gospodarskimi (ošteviljenimi) poslopji je znašalo v k. o. Karlovško predmestje 36, v Trnovem 80, v Krakovem 74, v Gradšču 65, v Kapucinskem predmestju 68, v Št. Petru 149, na Poljanah 97, v Ljubljani mesto 317. — (V katastrskih občinah, kjer posamezne stavbne kombinacije niso številčno navedene, teh seveda ni bilo.)

Ker so v gornjem pregledu stavbnih parcel in zemljiških parcel z neošteviljenimi poslopji navedene stavbne parcele z vsemi različnimi skupki lesenih in zidanih poslopij, so vpisana nekatera števila stavbnoparcelnih skupin po dvakrat, tako da je treba pri primerjavi seštetega števila stavbnoparcelnih skupin s številom stavbnih parcel v posamezni katastrski občini vselej upoštevati dvojne navedbe oziroma jih odšteti. — Število stavbnih parcel potrebuje v treh katastrskih občinah opombe. K. o. Krakovo ima v protokolu navedenih 77 stavbnih parcel, vendar pa je zadnja (št. 77) nepozidana oziroma zaznamovana kot dvoriščni prostor; zato ni tu všteta in znaša v teh vrstah število stavbnih parcel v Krakovem 76, ne pa 77. K. o. Kapucinsko predmestje ima v protokolu kot zadnjo stavbnoparcelno številko 75, vendar pa so na prejšnjih listih zapisane 3 stavbne parcele s polovično označbo in enkrat ponovljeno tekočo stavbnoparcelno številko; zato šteje k. o. Kapucinsko predmestje v gornjem razboru 78 stavbnih parcel, ustrezno dejanskemu številu. K. o. Ljubljana mesto ima prav tako eno stavbno parcelo s polovično označbo in ponovljeno tekočo stavbnoparcelno številko ter šteje zategadelj v teh vrstah 342 in ne 341 stavbnih parcel, kakor bi izhajalo iz zadnje stavbnoparcelne številke v protokolu. — Za pravilno preverjanje gornjega gradiva gre opomniti še dvoje. Za k. o. Trnovo je navedeno 5 stavbnih parcel z drugimi (ne stanovanjskimi ali gospodarskimi) lesenimi poslopji, naprej pa takisto 5 parcel z drugimi zidanimi poslopji. Pri obeh številih je všteta župniščna parcela, ki je označena v mapi z rumeno in rdečo barvo; zatorej je šteta dvakrat. Enako je z dvema drugima lesenima stavbnima parcelama iz k. o. Ljubljana mesto, ki sta ponovno všteti med druga zidana poslopja. — Opisi skupin stavbnih parcel so dovolj jasni z delno izjemo parcel s tako imenovanimi leseno-zidanimi, oziroma z zidano-lesenimi stanovanjskimi poslopji. V tem primeru gre za stavbne parcele, na katerih so po protokolih stanovanjska poslopja, v mapah pa najdemo zanje rdečo in rumeno barvo, ki sta na eni ploščici skupaj ali pa ki označujeta na isti stavbni parceli dve raznobarvni in ločeni, ne stikajoči se ploščici. Ker so rumene ploščice obakrat vedno dokaj manjše, imamo tu opraviti z manjšimi lesenimi pritiklinami zidanih stanovanjskih poslopij, kot n. pr. drvarnice ipd., ki so bile postavljene kot nadaljevanje stanovanjskega poslopja ali pa na dvorišču. Ker so te stavbne parcele z zidanimi stanovanjskimi poslopji v razloček od drugih tudi rumeno obarvane, so štete posebej. — Parcele z neošteviljenimi lesenimi in zidanimi poslopji so podane v tabeli zaradi popolnega pregleda stavb. To so

zemljiške parcele z manjšimi gospodarskimi poslopji, ki so imela le časnejši pomen in v mapi nimajo svoje stavbne parcele.³

Sestavljeni razbor stavbnih parcel je za ta sestavek predvsem posreden; služi za lažje in natančnejše pregledno izračunanje franciscejskih stavbnih objektov v Ljubljani. Številčni povzetek vseh tedanjih stavbnih objektov, stanovanjskih, gospodarskih in drugih, daje tabela I. — Za razumevanje nekaj pojasnil. Ker hišne številke ne podajajo resničnega številčnega stanja o vseh poslopih in ker v ljubljanskem franciscejskem katastru tudi niso zmeraj dovolj uporabne (n. pr. zamenjave hišne številke lastnikovega bivališča v drugi katastrski občini s hišno številko njegove stavbe v katastrski občini, kjer je tuj; ter tu in tam številčno pretrgane oziroma ponovljene hišne označbe), in ker hišne številke za etnografijo zavoljo neizraženega razločka v namenih, za katere se uporabljajo stavbe, tudi niso zadosti izčrpne, je bolj poučno, če izračunamo, kolikor je iz map in protokolov mogoče, resnično število vseh vrst objektov, s katerim si moremo ustvariti natančnejšo stavbno podobo takratne Ljubljane, čeprav se pri tem postavlja vprašanje, koliko so katastrski podatki sami dovolj natančni; vsekakor pa drugega, boljšega vira za to ni na razpolago. Kot en stanovanjski, gospodarski ali drugi objekt je v tabeli I šteto vsako poslopje, ki ima v mapi svojo ploščico, ločeno po vmesnem prostoru od druge enakobarvne ploščice. Primeri, kjer je v mapi ena barvna ploščica, ki je v protokolu zapisana kot stanovanjsko in gospodarsko poslopje, so šteti kot po en stanovanjski in en gospodarski objekt. Enakobarvne ploščice, četudi so večkrat prevlečene s črtami, pa so sklenjene, so štete, če so v protokolu označene kot stavba ene vrste (n. pr. samo kot stanovanjsko ali gospodarsko poslopje), kot en objekt. To pa zategadelj, ker lahko pomenijo vrisane črte pač le razne prezidave ali dozidave, kolikor so bile opazne v stavbni sestavi, ne bodo pa pomenile povečanega števila stavb. Vrh tega je to tudi že meja, do katere je mogoče zanesljivo računati. Po tem načelu je nadalje šteto večje število ploščic na eni stavbni parceli, označeni v protokolu s stanovanjskimi in gospodarskimi poslopji, takole: ena, od drugih ločena ploščica je šteta kot stanovanjski objekt, druge, nesklenjeno vrisane ploščice pa kot gospodarski objekti, zakaj po vsej verjetnosti bi se več kot eno stanovanjsko poslopje opremilo v katastru s posebno, novo stavbnoparcelno številko.⁴ (Ti primeri so redki.) Primeri, kjer sta na stavbni parceli, označeni v protokolu kot gospodarsko poslopje, dve raznobarvni ploščici, so šteti kot po en lesen in po en zidan gospodarski objekt. Stavbnoparcelno neošteviljena lesena in zidana poslopja so šteta kot gospodarski objekti. Zidane stanovanjske stavbe

³ Po ustnem sporočilu finančnega nadsvetnika v pok. tov. Alfonza Gspana starejšega, ki se mu razen tega zahvaljujem tudi še za razjasnitve spornih primerov v mapah, razbranih z njegovo pomočjo.

⁴ Po nasvetu upravnika Mestnega arhiva v Ljubljani tov. dr. Sergija Vilfana, ki mu gre moja zahvala tudi še za druge nasvete pri tem delu.

in njihove lesene pritikline so štete vsaka zase. — V k. o. Karlovško predmestje so bili številu stavbnih objektov, kakršno bi izviral iz prejšnjega pregleda stavbnih parcel, prišteti po gornjih vidikih 4 zidani gospodarski objekti, v k. o. Trnovo pa je bilo dodanih 5 lesenih gospodarskih objektov, 2 druga lesena gospodarska objekta in 3 zidani stanovanjski objekti (župnišče je šteto dvakrat: pri drugih lesenih in zidanih objektih). V k. o. Krakovo je prištet en zidan stanovanjski objekt. V k. o. Gradišče sta prišteta 2 lesena gospodarska objekta in 6 zidanih gospodarskih objektov; v k. o. Kapucinsko predmestje je prišteti 16 zidanih gospodarskih objektov in 6 drugih zidanih objektov; v k. o. Št. Peter 16 zidanih gospodarskih objektov in 9 zidanih stanovanjskih objektov; v k. o. Poljane je prištet 1 lesen gospodarski objekt, 8 zidanih gospodarskih objektov, 1 zidan stanovanjski objekt in 1 drug zidan objekt; v k. o. Ljubljana mesto sta prišteta 2 zidana gospodarska objekta, 1 zidan stanovanjski objekt in 1 drug leseni objekt; tu je šteta neka stavbna parcela s stanovanjskim poslopjem in kovačnico dvakrat: kot zidan stanovanjski objekt in kot drug zidani objekt.

Tabela II vsebuje pregled lastnikov stavbnih parcel. Kolikor so imeli posamezni lastniki v eni katastrski občini po več stavbnih parcel, so šteti enkrat. Razdelka s kmečkimi in z nekmečkimi stavbnimi lastniki sta nastala tako: lastniki, ki so v protokolu zapisani kot Bauer, Wirth, Landwirth, Landmann, Grundbesitzer, Realitätenbesitzer, so šteti kot kmetje. Vsi drugi: obrtniki, čolnarji, pripadniki intelektualnih poklicev (zdravniki, odvetniki), plemiči, duhovniki, javne ustanove kakor tudi lastniki, ki so v protokoliu navedeni kot Hausbesitzer, Hausinhaber, Hausherr, so šteti v razdelek nekmečkih lastnikov stavbnih parcel. Pri štetju niso upoštevane manjše nedoslednosti v protokoliu.

Tabela III prikazuje kulture tal. Parcele so štete po dejanskem številu; prištete so tudi parcelne številčne označbe s ponovljeno tekočo številko in ulomkom: v k. o. Karlovško predmestje 1, v k. o. Trnovo 14, v k. o. Kapucinsko predmestje 3, v k. o. Št. Peter 7.

Lastniki zemljiških parcel na tabeli IV so sešteti po enakem vidiku kakor lastniki stavbnih parcel. En lastnik iz k. o. Trnovo, ki je v protokolu označen kot neznan, je štet v zadnji razdelek.

Tabela V ugotavlja krajevni izvor lastnikov ljubljanskih zemljiških parcel.

Oglejmo si natančneje posamezne vrste stavbnih objektov (tabela I). — Najprej številčno razmerje lesenih stanovanjskih objektov do zidanih stanovanjskih in do vseh stanovanjskih objektov v posameznih katastrskih občinah.

Prve številke pomenijo lesene stanovanjske objekte, druge zidane stanovanjske objekte, tretje vse stavbne objekte v posamezni katastrski občini:

Karlovško predmestje	6 (8,57 %)	: 29 (41,43 %)	: 70 (100 %)
Trnovo	3 (1,81 %)	: 79 (47,59 %)	: 166

Krakovo	—	72 (79,12 %) :	91
Gradišče	3 (2,32 %) :	63 (48,85 %) :	129
Kapucinsko predmestje	—	63 (38,65 %) :	163
Št. Peter	—	150 (50,67 %) :	296
Poljane	—	82 (48,24 %) :	170
Vsa predmestja	12 (1,11 %) :	538 (49,59 %) :	1085
Ljubljana mesto	—	301 (72,01 %) :	418
Vsa Ljubljana	12 (0,79 %) :	839 (55,82 %) :	1503

Najvišji, razmeroma visok odstotek lesenih stanovanjskih objektov je imela k. o. Karlovško predmestje, 8,57 % vseh obeh objektov. Odstotno zaporedje zidanih stanovanjskih objektov je: k. o. Krakovo 79,12 %, Ljubljana mesto 72,01 %, Št. Peter 50,67 %, Gradišče 48,85 %, Poljane 48,24 %, Trnovo 47,59 %, Karlovško predmestje 41,43 %, Kapucinsko predmestje 38,65 %.

Odstotno razmerje med stanovanjskimi — lesenimi in zidanimi — objekti samimi je:

Karlovško predmestje	17,17 % (6) :	82,83 (29) %
Trnovo	3,65 % (3) :	96,35 (79) %
Gradišče	4,54 % (3) :	95,46 (63) %
Vsa predmestja	2,18 % (12) :	97,82 (538) %
Vsa Ljubljana	1,41 % (12) :	98,59 (839) %

Za pravilno ocenitev teh razmerij, zlasti za število lesenih stanovanjskih objektov manjka neposrednejše primerjalno gradivo. Tu naj bo opozorjeno na Santoninove zapiske iz 1486, po katerih je štela Škofja Loka tedaj »250 zidanih in s skodlami kritih hiš«, v Trziču pa je bilo »več hiš iz desk«.⁵

Razmerje med lesenimi in zidanimi, ošteviljenimi in neošteviljenimi, gospodarskimi objekti po eni strani ter med vsemi gospodarskimi objekti in celotnim številom stavbnih objektov po drugi strani je naslednje (prve številke pomenijo skupno število lesenih gospodarskih objektov, druge številke podajajo vse zidane gospodarske objekte, spodnje celotno število obeh vrst gospodarskih objektov, tretje pa pomenijo celotno število stavbnih objektov v posamezni katastrski občini):

Karlovško predmestje	13 (18,57 %) :	18 (25,71 %) :	70 (100 %)
		31 (44,28 %)	
Trnovo	34 (20,48 %) :	34 (20,48 %) :	166
		68 (40,96 %)	
Krakovo	1 (1,10 %) :	15 (16,48 %) :	91
		16 (17,58 %)	

⁵ Die Reisetagebücher des Paolo Santonino, ed. R. Egger (Klagenfurt 1947), str. 83, 89.

Gradišče	8 (6,20 %)	: 51 (39,53 %)	: 129 59 (45,73 %)
Kapucinsko predmestje.	5 (3,07 %)	: 80 (49,08 %)	: 163 85 (52,15 %)
Št. Peter	29 (9,80 %)	: 110 (37,16 %)	: 296 139 (46,96 %)
Poljane	20 (11,76 %)	: 63 (37,06 %)	: 170 83 (48,82 %)
Vsa predmestja	110 (10,14 %)	: 371 (34,18 %)	: 1085 481 (44,32 %)
Ljubljana mesto	15 (3,59 %)	: 69 (16,51 %)	: 418 84 (20,10 %)
Vsa Ljubljana	125 (8,33 %)	: 440 (29,27 %)	: 1503 565 (37,60 %)

Zaporedje višine odstotkov lesenih gospodarskih objektov je torej: k. o. Trnovo 20,48 % vseh stavbnih objektov, Karlovško predmestje 18,57 %, Poljane 11,76 %, Št. Peter 9,80 %, Gradišče 6,20 %, Ljubljana mesto 3,59 %, Kapucinsko predmestje 3,07 %, Krakovo 1,10 %.

Zaporedje višine odstotkov zidanih gospodarskih objektov pa je: k. o. Kapucinsko predmestje 49,08 %, Gradišče 39,53 %, Št. Peter 37,16 %, Poljane 37,06 %, Karlovško predmestje 25,71 %, Trnovo 20,48 %, Ljubljana mesto 16,51 %, Krakovo 16,48 %.

Zaporedje višine odstotkov vseh — lesenih in zidanih — gospodarskih objektov znaša: k. o. Kapucinsko predmestje 52,15 %, Poljane 48,82 %, Št. Peter 46,96 %, Gradišče 45,73 %, Karlovško predmestje 44,28 %, Trnovo 40,96 %, Ljubljana mesto 20,10 %, Krakovo 17,58 %.

Odstotno razmerje med gospodarskimi lesenimi (prve številke) in zidanimi objekti (druge številke) je:

Karlovško predmestje	41,93 % (13)	: 58,07 % (18)
Trnovo	50,00 % (34)	: 50,00 % (34)
Krakovo	6,25 % (1)	: 93,75 % (15)
Gradišče	13,55 % (8)	: 86,45 % (51)
Kapucinsko predmestje	5,88 % (5)	: 94,12 % (80)
Št. Peter	20,86 % (29)	: 79,14 % (110)
Poljane	24,09 % (20)	: 75,91 % (63)
Vsa predmestja	22,88 % (110)	: 77,12 % (371)
Ljubljana mesto	17,85 % (15)	: 82,15 % (69)
Vsa Ljubljana	22,12 % (125)	: 77,88 % (440)

Razmerje med gospodarskimi (lesenimi in zidanimi) in stanovanjskimi (lesenimi in zidanimi) ter vsemi stavbnimi objekti (številčni stolpci po prejšnjem redu) v posameznih katastrskih občinah je naslednje:

Karlovško predmestje	31 (44,28 %)	: 35 (50,00 %)	: 70 (100 %)
Trnovo	68 (40,96 %)	: 82 (49,40 %)	: 166

Krakovo	16 (17,58 %)	: 72 (79,12 %)	: 91
Gradišče	59 (45,73 %)	: 66 (51,17 %)	: 129
Kapucinsko predmestje	85 (52,15 %)	: 63 (38,65 %)	: 163
Št. Peter	139 (46,96 %)	: 150 (50,67 %)	: 296
Poljane	83 (48,82 %)	: 82 (48,24 %)	: 170
Vsa predmestja	481 (44,32 %)	: 550 (50,70 %)	: 1085
Ljubljana mesto	84 (20,10 %)	: 301 (72,01 %)	: 418
Vsa Ljubljana	565 (37,60 %)	: 851 (56,61 %)	: 1503

V Kapucinskem predmestju in na Poljanah je odstotek vseh gospodarskih objektov višji kakor odstotek vseh stanovanjskih objektov. Odstotek stanovanjskih objektov močno prevladuje nad odstotkom gospodarskih objektov v Krakovem in v Ljubljani mesto. V drugih katastrskih občinah so presežki odstotkov stanovanjskih objektov nad odstotki gospodarskih objektov razmeroma majhni. Prav tako tudi v vseh ljubljanskih predmestjih skupaj. Šele sešteto razmerje za vso Ljubljano, s k. o. Ljubljana mesto vred, izkazuje nekaj večji razloček odstotkov med gospodarskimi in stanovanjskimi objekti.

Če seštejemo vse vrste lesenih (prve) in zidanih stavbnih objektov (druge številke) v franciscejski Ljubljani, dobimo tole podobo:

Karlovsško predmestje	20 (28,57 %)	: 50 (71,43 %)
Trnovo	48 (28,92 %)	: 118 (71,08 %)
Krakovo	2 (2,20 %)	: 89 (97,80 %)
Gradišče	12 (9,29 %)	: 117 (90,71 %)
Kapucinsko predmestje	6 (3,68 %)	: 157 (96,32 %)
Št. Peter	30 (10,14 %)	: 266 (89,86 %)
Poljane	21 (12,35 %)	: 149 (87,65 %)
Vsa predmestja	139 (12,82 %)	: 946 (87,18 %)
Ljubljana mesto	22 (5,26 %)	: 396 (94,74 %)
Vsa Ljubljana	161 (10,72 %)	: 1342 (89,28 %)

Po odstotkih lesenih stavbnih objektov se vrste ljubljanske katastrske občine: Trnovo 28,92 %, Karlovsško predmestje 28,57 %, Poljane 12,35 %, Št. Peter 10,14 %, Gradišče 9,29 %, Ljubljana mesto 5,26 %, Kapucinsko predmestje 3,68 %, Krakovo 2,20 %.⁶

⁶ Številčni razvoj ljubljanskih stavbnih objektov, ne glede na različne njihove funkcije, še ni zadostno obdelan. Predvsem ni bilo vselej dovolj razloženo stališče, po katerem so v vsakokratnem viru sešteti objekti, oziroma stališče, po katerem jih je seštel pisec. Vprašanje je, koliko so viri razpoložljivi in izkoriščeni. — Tukaj je podan pregled o dosedanjih teh ugotovitvah v slovstvu. A. Müllner, Die Zukunft der Stadt Laibach, Argo IV (1895), str. 407 sl., je izračunal, da je v začetku 17. stoletja štela Ljubljana znotraj in zunaj obzidja okrog 500 hiš, kar se sklada s poznejšimi Valvasorjevimi podatki. V prvih desetletjih 18. stoletja se stavbno število takisto ni dosti povečalo. Za 1770 je dognal I. Vrhovec v ljubljanskem mestu 358 hišnih števil (I. Vrhovec, Die erste Häusernummierung Laibachs, Mitteilungen des Musealvereins für Krain XV (1902), str. 161 sl.). Po cerkveni statistiki je imela Ljubljana s Spodnjo Šiško 1782 1001 oziroma 1009 hiš (F. Zwitter, Razvoj ljubljanskega teritorija, Geografski vestnik V—VI [1929/50], str. 152), 1788 po kon-

Tem ugotovitvam je treba dodati podatke iz tabele II. Odstotno razmerje kmečkih in nekmečkih lastnikov stavbnih parcel je v naslednjem zaporedju: Št. Peter 26,4 % : 73,6 %, Kapucinsko predmestje 20,2 % proti 79,8 %, Karlovško predmestje 20 % : 80 %, Gradišče 7,8 % : 92,2 %, Poljane 7,4 % : 92,6 %, Ljubljana mesto 4 % : 96 %, Krakovo 1,4 % proti 98,6 %, Trnovo 1,2 % : 98,8 %.

V k. o. Karlovško predmestje je 21 lastnikov stavbnih parcel stanovalo drugod. Iz zadnjega, nekmečkega razdelka je stanovalo 8 lastnikov v k. o. Ljubljana mesto, 7 pa v Kurji vasi (v katastru sodi Kurja vas sicer neposredno v k. o. Karlovško predmestje, vendar pa se v protokolih hkrati vedno natančno loči od Karlovškega predmestja; zato je ta razloček ohranjen tudi v vseh pregledih teh vrst). Prav tako je stanovalo v Kurji vasi 5 kmečkih stavbnoparcelnih lastnikov; 1 kmečki lastnik je bil iz Štepanje vasi. — V k. o. Trnovo so bili razen dveh »hišnih posestnikov« iz Krakovega in Gradišča ter razen 1 gostilničarja in 1 tkalca s Studenca oziroma iz Št. Petra vsi lastniki stavbnih parcel iz k. o. Trnovo. — V k. o. Krakovo so bili z izjemo komende, magistrata in 1 trgovca iz k. o. Ljubljana mesto vsi lastniki stavbnih parcel Krakovčani. — V k. o. Gradišče so bili poleg deželnih stanov in magistrata vsi lastniki parcel iz Gradišča. — V k. o. Kapucinsko predmestje so bile vse stavbne parcele v lasti tamkajšnjih prebivalcev. — V k. o. Št. Peter so bile šentpeterske vse parcele z izjemo škofijske parcele in dveh parcel, ki sta pripadali dvema pivovarjema iz k. o. Kapucinsko predmestje. — V k. o. Poljane so stanovali drugod 4 lastniki stavbnih parcel: 1 kmet je bil iz Št. Petra, medtem ko so bili iz k. o. Ljubljana mesto 1 kramar, 1 sedlar in magistrat. (Javne ustanove kot lastniki stavbnih parcel so štete ne glede na redke nedoslednosti v protokolih v katastrske občine, kjer so služile svojim namenom.)⁷

skripciji 938 hiš (I. Vrhovec, Die wohlöbl. landesfürstl. Hauptstadt Laibach [Laibach 1886], str. 211). — Isti, Ljubljanski meščanje v minulih stoletjih [Ljubljana 1886], str. 279), 1808 pa 861 hiš (F. Zwitter, nav. delo, str. 152). Od 1825 naprej poznamo C. Malovrhove izsledke, ki izvirajo iz šestetih hišnih števil v franciscejskih katastrskih protokolih, iz repertorijev krajev in iz originalnih kontrolnih spisov popisa prebivalstva 1931. Po teh računih je štela Ljubljana skupaj s Sp. Šiško in Starim Vodmatom 1825 938 hiš, 1869 1114 hiš, 1890 1329 hiš, 1910 1990 hiš in 1931 2935 hiš. K temu velja vzporediti J. Rusove izsledke, Prebivalstvo in obseg francoske Ljubljane v primeri z današnjo, Geografski vestnik III (1927), str. 103 sl. — Iz I. Vrhovčevih knjig, na nav. mestu, poznamo še število hiš za posamezna ljubljanska predmestja 1788: Karlovško predmestje je imelo 27, Poljane 83, Št. Peter 155, Kapucinsko predmestje 66, Gradišče 83, Krakovo 81, Trnovo 85 in Ljubljana mesto 358 hiš. — Za različno stavbno gradivo smo pred 1825 navezani doslej na Valvasorjevo sporočilo, da »so hiše v Krakovem slabe, lesene, slične kmetskim kočkam« (po: A. Melik, Razvoj Ljubljane, Geografski vestnik V—VI [1929/30], str. 135), in na odločbo deželnega glavarstva z dne 2. julija 1768, po kateri se od tedaj naprej niso smele v Ljubljani »postavljati nove lesene stavbe ali škodlaste strehe; stare, že obstoječe lesene stavbe... pa se niso smele več popravljati...« (ODAS, stanovski spisi, fasc. 68).

⁷ Navedbe tabele III je treba vzporediti s številom prebivalstva. L. Pipp, Razvoj števila prebivalstva Ljubljane in bivše vojvodine Kranjske, Kronika

V k. o. Karlovško predmestje so bili lastniki lesenih stanovanjskih objektov: 1 »hišni posestnik« iz k. o. Karlovško predmestje ter 1 »hišni posestnik« in 4 kmetje iz Kurje vasi. — V k. o. Trnovo so bili lastniki lesenih stanovanjskih objektov 1 tkalec iz k. o. Št. Peter, 1 gostilničar iz k. o. Trnovo in 1 gostilničar s Studenca. — V k. o. Gradišče so bili lastniki lesenih stanovanjskih objektov 1 »hišni posestnik«, 1 trgovec s slanino in 1 gostilničar, vsi iz k. o. Gradišče. — Kolikor je bilo mogoče ugotoviti, ni bilo v nobenem teh objektov gostačev.⁸

Razmerje med kmečkimi in nekmečkimi lastniki lesenih stanovanjskih objektov, ki so zaradi posebne etnografske zanimivosti lesenih stanovanjskih objektov v franciscejski Ljubljani označeni natančneje, je 4 : 8. K temu pa je treba pripomniti, da je 5 lesenih stanovanjskih objektov iz Kurje vasi, od koder so vsi kmečki lastniki lesenih stavbnih objektov, ki je pomenila tedaj odročno naselje, tako da v protokolih ni vpisana kot neposreden predel k. o. Karlovško predmestje, četudi je spadala tjakaj, temveč je označevana posebej. Poudariti velja število in poklic nekmečkih lastnikov lesenih stanovanjskih objektov.

Kmečkim lastnikom je pripadalo skupaj 17 lesenih gospodarskih objektov, nekmečkim lastnikom pa 108. Samo v predmestjih je bilo v kmečki lasti 16, v nekmečki lasti pa 94 lesenih gospodarskih objektov. V k. o. Ljubljana mesto je bilo 14 lesenih gospodarskih objektov v nekmečki lasti, 1 leseni gospodarski objekt pa v kmečki lasti. Kmečki lastniki iz okoliških vasi so imeli v ljubljanskih katastrskih občinah 3 lesene gospodarske objekte (vse v k. o. Karlovško predmestje), medtem ko so imeli okoliški nekmečki lastniki v ljubljanskih katastrskih občinah 1 leseni gospodarski objekt. — Kmečki kakor tudi nekmečki lastniki lesenih gospodarskih objektov so bili po veliki večini iz iste katastrske občine, kjer so imeli ta poslopja. Le v k. o. Karlovško predmestje so imeli 6 lesenih gospodarskih objektov nekmečki lastniki iz k. o. Ljubljana mesto, 1 leseni gospodarski objekt je imel okoliški nekmečki lastnik, 3 leseni gospodarski objekti pa so bili v lasti kmetov iz okolice. V k. o. Trnovo je bilo 5 lesenih gospodarskih objektov v rokah nekmečkih lastnikov iz drugih ljubljanskih predmestij, 5 pa v rokah nekmečkih lastnikov iz k. o. Ljubljana mesto. V k. o. Št. Peter je imel 1 leseni gospodarski objekt nekmečki lastnik iz drugega ljubljanskega

slovenskih mest II (1935), str. 67 sl., z vsem zadevnim slovstvom, je ugotovil, da je štela Ljubljana v času 1820—1829 v povprečju, z vojaki in tujci, 12.495 prebivalcev. — Arhivalno gradivo o tem vprašanju, od začetka 18. stoletja naprej, tudi glede na socialne skupine prebivalstva, bo obdelal v pripravljeni vsestranski obravnavi ljubljanske zgodovine arhivar Mestnega arhiva v Ljubljani tov. dr. Vladimir Valenčič. — Podatkov o skupinah ljubljanskega prebivalstva v času in v smeri, ki prihaja tu v poštev, še ni. Za konec 18. stoletja, za 1788 je izračunal I. Vrhovec, Die wohllöbl. landesfürstl. Hauptstadt Laibach, str. 211, da je bilo med 10.047 takratnimi prebivalci, ki jih je imela Ljubljana, 217 kmetov: v Karlovškem predmestju 10, na Poljanah 17, v Št. Petru 50, v Kapucinskem predmestju 4, v Gradišču 7, v Krakovem 58, v Trnovem 62, v mestu pa 9.

⁸ V. Fabjančič, Knjiga hiš (v tipkopisu; Mestni arhiv v Ljubljani).

predmestja. V k. o. Poljane so bili 3 leseni gospodarski objekti v lasti nekmečkih lastnikov iz k. o. Ljubljana mesto. — Vsi drugi leseni gospodarski objekti so pripadali lastnikom iz iste katastrske občine.

Zidanih gospodarskih objektov so imeli kmečki lastniki 52, nekmečki lastniki pa 388. V predmestjih so imeli kmetje 50 zidanih gospodarskih objektov, nekmečki lastniki pa 321. V k. o. Ljubljana mesto je bilo 5 zidanih gospodarskih objektov v kmečki lasti, 64 zidanih gospodarskih objektov pa v nekmečki. V ljubljanskih katastrskih občinah je bilo v lasti okoliških lastnikov samo 6 zidanih gospodarskih objektov (1 v kmečki, 5 v nekmečki lasti), in to v k. o. Karlovško predmestje. Poleg omenjenega zidanega gospodarskega objekta v k. o. Karlovško predmestje in 1 zidanega gospodarskega objekta v k. o. Št. Peter so pripadali vsi kmečki zidani gospodarski objekti lastnikom iz istih katastrskih občin. Nekmečki zidani gospodarski objekti pa so imeli nekaj lastnikov iz drugih katastrskih občin. V k. o. Karlovško predmestje je bil razen navedenih 5 zidanih gospodarskih okoliških nekmečkih lastnikov 1, ki je pripadal nekmečkemu lastniku iz k. o. Ljubljana mesto. V k. o. Trnovo je imelo 14 zidanih gospodarskih objektov lastnike iz drugih ljubljanskih predmestij. V k. o. Krakovo sta spadala 2 zidana gospodarska objekta lastnikoma v k. o. Ljubljana mesto. V k. o. Št. Peter je imel 1 lastnik iz drugega ljubljanskega predmestja 1 zidan gospodarski objekt, v k. o. Poljane pa so bili 3 zidani gospodarski objekti v lasti ljubljanskih meščanskih lastnikov. Vsi drugi zidani gospodarski objekti so pripadali lastnikom iz istih katastrskih občin.

Ob kratkem: leseni prav kakor zidani gospodarski objekti so imeli lastnike praviloma iz istih, bližnjih mestnih predelov. Primeri lesenih in zidanih gospodarskih objektov, ki bi imeli lastnike iz drugih, oddaljenjših okolišev, so bili izjemni.

Za zemljiško podobo franciscejske Ljubljane je treba uporabiti najprej zemljiške parcele (tabela III). — V k. o. Karlovško predmestje je tvorila kulture tal 601 zemljiška parcela (94.1 %) od skupnega števila 644 zemljiških parcel; v k. o. Trnovo 1703 zemljiške parcele (98.3 %) od skupnega števila 1731 zemljiških parcel; v k. o. Krakovo 78 zemljiških parcel (95.1 %) od skupnega števila 82 zemljiških parcel; v k. o. Gradišče 167 zemljiških parcel (93.5 %) od skupnega števila 179 zemljiških parcel; v k. o. Kapucinsko predmestje 133 zemljiške parcele (79.1 %) od skupnega števila 168 zemljiških parcel; v k. o. Št. Peter 488 zemljiških parcel (90 %) od skupnega števila 542 zemljiških parcel; v k. o. Poljane 286 zemljiških parcel (91.5 %) od skupnega števila 313 zemljiških parcel; v vseh ljubljanskih predmestjih 3456 zemljiških parcel (94.3 %) od skupnega števila 3659 zemljiških parcel; v k. o. Ljubljana mesto 145 (93.5 %) od skupnega števila 155 zemljiških parcel; za vso Ljubljano 3601 (94.1 %) od skupnega števila 3814 zemljiških parcel. — Zemljiške parcele, ki niso pomenile talnih kultur, so bile povečini ceste ali poti. — Odstotno zaporedje največje površine zemljiških kultur v posameznih ljubljanskih katastrskih občinah je tole: Trnovo 98.3 %, Krakovo 95.1 %, Karlovško

predmestje 94.1 %, Ljubljana mesto 93.5 %, Gradišče 93.5 %, Poljane 91.5 %, Št. Peter 90 %, Kapucinsko predmestje 79.1 %. — Kulture zelenjadnih vrtov, njiv in sadovnjakov v takratni Ljubljani kažejo naslednje odstotke. Zelenjadni vrtovi: število teh parcel je znašalo v vseh katastrskih občinah 526 (100 %), odstotki v posameznih katastrskih občinah pa so: Trnovo 25.5 % (134), Ljubljana mesto 16.8 % (589), Št. Peter 14.2 % (75), Poljane 13.7 % (72), Krakovo 12.3 % (64), Gradišče 7.4 % (39), Kapucinsko predmestje 5.5 % (29), Karlovško predmestje 4.6 % (24). Njive: število teh parcel je znašalo v vseh katastrskih občinah 646 (100 %), odstotki v posameznih katastrskih občinah pa so: Št. Peter 42.8 % (277), Trnovo 16.9 % (109), Poljane 14.2 % (92), Kapucinsko predmestje 10.4 % (67), Karlovško predmestje 7.3 % (47), Gradišče 6.8 % (44), Krakovo 1.6 % (10), Ljubljana mesto —. Sadovnjaki: število teh parcel je znašalo 66 (100 %), odstotki v posameznih katastrskih občinah pa so: Št. Peter 45.4 % (50), Karlovško in Kapucinsko predmestje po 16.7 % (11), Trnovo 12.1 % (8), Gradišče 9.1 % (6), Krakovo, Poljane, Ljubljana mesto —. — Pri kulturi travnikov imamo naslednje številčno zaporedje teh parcel: Trnovo 1190, Karlovško predmestje 498, Gradišče 73, Poljane 66, Šent Peter 41, Ljubljana mesto 27, Kapucinsko predmestje 12, Krakovo 3. Pri kulturi pašnikov pa: Trnovo 262, Št. Peter 65, Poljane 56, Ljubljana mesto 29, Karlovško predmestje 21, Kapucinsko predmestje 14, Gradišče 5, Krakovo 1.

Na ljubljanskem, predvsem južnem predelu nahajamo veliko število kmečkih zemljiščnih lastnikov (tab. IV).⁹ — Zaporedje odstotnega razmerja med kmečkimi in nekmečkimi lastniki v posameznih katastrskih občinah je: Št. Peter 45.9 % : 54.1 %, Karlovško predmestje 45.1 % : 54.9 %, Gradišče 42.8 % : 57.2 %, Trnovo 39.8 % : 60.2 %, Kapucinsko predmestje 26 % : 74 %, Poljane 6.5 % : 93.5 %, Krakovo 3.1 % : 96.9 %, Ljubljana mesto 1 % : 99 %. — Razmerje 558 (37.7 %) : 921 (62.3 %) med kmečkimi zemljiščnimi lastniki v predmestnih katastrskih občinah in razmerje 559 (35.5 %) : 1016 (64.5 %) v vseh ljubljanskih katastrskih občinah odseva pomembno kmečko potezo v takratnem ljubljanskem agrarnem življenju.

Medtem ko so izvirali lastniki lesenih in zidanih gospodarskih objektov večidel iz istih katastrskih občin, ki so imeli v njih ta poslopja, pa so lastniki zemljiških parcel, zlasti kmetje, pogostokrat od drugod (tab. V). Tako je od skupnega števila 559 kmečkih zemljiščnih lastnikov 454 iz okoliških vasi, iz ljubljanskih katastrskih občin pa jih je 105; le eden je iz k. o. Ljubljana mesto. Nekmečkih okoliških lastnikov je 45,

⁹ Veliko število kmečkih zemljiščnih lastnikov in njihov izvor iz okoliških vasi je razložil A. Melik, Kolonizacija Ljubljanskega Barja (Ljubljana 1927), str. 12: Od 80. let 18. stoletja naprej, še preden so se končala vsa izsuševalna dela na Barju, je ljubljanski magistrat »hitel oddajati osušeno zemljišče svojim meščanskim posestnikom in kmetom iz bližnjih, največ posavskih vasi, da ga obdelujejo«. Kar zadeva označbe zemljiških parcel v franciscejskih protokolih, se je po A. Meliku razdeljeni barjanski svet skoraj vseskozi »označeval za vlažne travnike« (str. 12).

iz ljubljanskih katastrskih občin pa jih je 971 (95 iz k. o. Ljubljana mesto). Pri kmečkih lastnikih zemljiških parcel je imelo največ okoliških lastnikov zemljišča v k. o. Trnovo (229), nato v k. o. Karlovško predmestje (158), v k. o. Št. Peter (53), v k. o. Gradišče (24) in v k. o. Kapucinsko predmestje (10). Edinole v k. o. Krakovo in v k. o. Ljubljana mesto ni bilo nobenega okoliškega kmečkega lastnika zemljiških parcel. Pri nekmečkih okoliških zemljiških lastnikih je zaporedje drugačno: k. o. Karlovško predmestje 24, Trnovo 14, Gradišče 3, Št. Peter 2, Kapucinsko predmestje in Ljubljana mesto po 1, Krakovo —. Tudi lastniki iz ljubljanskih katastrskih občin mnogokdaj niso imeli zemljiških parcel v isti katastrski občini, ki so v njej prebivali (nadrobneje gl. tab. V).

Povzetek. Vsa Ljubljana je štela po franciscejskem katastru 1503 stavbne objekte. Od tega je bilo 0.79 % lesenih stanovanjskih objektov, 0.93 % lesenih prituklin zidanih stanovanjskih objektov, 8.33 % lesenih gospodarskih objektov, 0.67 % drugih lesenih objektov, 55.82 % zidanih stanovanjskih objektov, 29.27 % zidanih gospodarskih objektov in 4.19 % drugih zidanih objektov. — Od stanovanjskih objektov je bilo 1.41 % lesenih, 98.59 % pa zidanih. — Od gospodarskih objektov je bilo 22.12 % lesenih, 77.88 % pa zidanih. — Glede na celotno število stavbnih objektov v franciscejski Ljubljani je bilo vseh stanovanjskih (lesenih in zidanih) objektov 56.61 %, vseh gospodarskih (lesenih in zidanih) objektov pa je bilo 37.60 %. — Vseh tedanjih ljubljanskih lesenih (stanovanjskih, gospodarskih in drugih) objektov je bilo 10.72 %, vseh zidanih (stanovanjskih, gospodarskih in drugih) objektov pa 89.28 %.

Vsa Ljubljana je štela po franciscejskem katastru 993 stavbnih parcel in 833 lastnikov stavbnih parcel; kmečkih lastnikov je bilo 10.2 %, nekmečkih lastnikov pa 89.8 %. — Kmečki lastniki lesenih stanovanjskih objektov so bili 4, nekmečkih lastnikov lesenih stanovanjskih objektov pa je bilo 8.

Leseni prav kakor zidani gospodarski objekti so imeli lastnike praviloma iz istih, bližnjih mestnih predelov. Drugačni primeri so bili izjemni.

Od 125 lesenih gospodarskih objektov jih je pripadalo kmečkim lastnikom 17, nekmečkim lastnikom pa 108. — Od 440 zidanih gospodarskih objektov jih je pripadalo kmečkim lastnikom 52, nekmečkim lastnikom pa 388.

Takratna Ljubljana je imela 3814 zemljiških parcel; od tega 526 parcel z zelenjadnimi vrtovi, 712 s travniki in 1198 z vlažnimi travniki, 646 z njivami, 193 s pašniki in 260 z vlažnimi pašniki ter 66 s sadovnjaki. Odstotek zemljiških parcel s talnimi kulturami znaša 94.1 %.

Lastnikov zemljiških parcel je bilo 1575. Kmečkih lastnikov je bilo 35.5 %, nekmečkih lastnikov pa 64.5 %. — Precejšnje je bilo število zemljiščnih lastnikov iz okolice. Od 559 kmečkih lastnikov jih je bilo

454 iz okoliških vasi, od 1016 nekmečkih lastnikov pa jih je bilo iz okolice 45.

Pregled vseh takratnih ljubljanskih predmestij skupaj kaže tole stavbno in zemljiško podobo. — Vsa predmestja so štela 1085 stavbnih objektov. Od tega je bilo 1.11 % lesenih stanovanjskih objektov, 0.92 % lesenih prituklin zidanih stanovanjskih objektov, 10.14 % lesenih gospodarskih objektov in 0.65 % drugih lesenih objektov; 49.59 % zidanih stanovanjskih objektov, 34.18 % zidanih gospodarskih objektov in 3.41 % drugih zidanih objektov. — Od predmestnih stanovanjskih objektov je bilo 2.18 % lesenih, 97.82 % pa zidanih. — Od tamkajšnjih gospodarskih objektov je bilo 22.88 % lesenih, 77.12 % pa zidanih. — Glede na celotno število stavbnih objektov v franciscejskih ljubljanskih predmestjih je bilo vseh stanovanjskih (lesenih in zidanih) objektov 50.70 %, vseh gospodarskih (lesenih in zidanih) objektov pa 44.32 %. — Vseh takratnih predmestnih lesenih (stanovanjskih, gospodarskih in drugih) objektov je bilo 12.82 %, vseh zidanih (stanovanjskih, gospodarskih in drugih) objektov pa 87.18 %.

Predmestja so štela 651 stavbnih parcel in 558 lastnikov teh stavbnih parcel; kmečkih lastnikov je bilo 13.3 %, nekmečkih pa 86.7 %.

Vsi ljubljanski leseni stanovanjski objekti so bili v predmestjih.

V ljubljanskih predmestjih je bilo 110 lesenih gospodarskih objektov od 125 v vsej Ljubljani. Od teh 110 jih je bilo 16 v kmečki lasti.

Od vseh 440 ljubljanskih zidanih gospodarskih objektov jih je bilo v predmestjih 371. Kmečkim lastnikom jih je pripadalo 50.

Takratna ljubljanska predmestja so imela 3659 od vseh 3814 ljubljanskih zemljiških parcel; od tega 437 parcel z zelenjadnimi vrtovi, 685 s travniki in 1198 z vlažnimi in z mahom pokritimi travniki, 646 z njivami, 164 s pašniki in 260 z vlažnimi pašniki ter 66 s sadovnjaki. Odstotek parcel s talnimi kulturami je znašal 94.3 %.

Lastnikov zemljiških parcel je bilo v predmestjih 1479 od 1575 v vseh ljubljanskih katastrskih občinah. Kmečkih lastnikov je bilo 37.7 %, nekmečkih lastnikov pa 62.3 %. — Vsi lastniki, ki so bili iz okolice in so imeli v Ljubljani svoja zemljišča, so imeli te svoje parcele v predmestnih katastrskih občinah (454 kmetov in 45 nekmetov).

Če te izsledke nadrobneje pregledamo, dobimo naslednje sklepe. (Čeprav nimamo primerjalnega gradiva te vrste iz drugih, zlasti mestnih naselij, tako da nimajo spodnja dognanja določenih razmerij do drugih naših mest ali naselij nasploh, pa že navedene ugotovitve mnogo govore o kmečkem oziroma razvojno preprostejšem deležu ljubljanskega stavbnega in zemljiškega značaja v franciscejski dobi.)

Če predpostavljamo za gospodarske objekte poslopja, ki so rabila po vsem sodeč večinoma le kmečkim oziroma poljedelskim namenom, je njihov odstotek (37.60 %) za vso Ljubljano kot mesto razmeroma visok, zlasti še, ker ni mnogo nižji kakor odstotek stanovanjskih objektov (56.61 %). Iz prav tega razloga je takisto visok odstotek lesenega dela

gospodarskih objektov (22.12 %), medtem ko je pri stanovanjskih objektih odstotek lesenih neznamen (1.41 %, za predmestja pa 2.18 %). Kajpak imajo najmočnejši kmečki značaj predmestne katastrske občine, saj tvorijo tamkaj gospodarski objekti (v celoti in v povprečju) 44.52 % vseh objektov, stanovanjskih pa je samo nekaj več, t. j. 50.70 %. Od vseh ljubljanskih katastrskih občin je imelo (odstotno) največ gospodarskih objektov Kapucinsko predmestje (52.15 %), nato Poljane (48.82 %) in Št. Peter (46.96 %), najmanj — manj ko k. o. Ljubljana mesto (20.10 %) — pa Krakovo (17.58 %). Razen Krakovega in Trnovega (40.96 %) imajo vse druge predmestne katastrske občine odstotek, ki je višji ko povprečje gospodarskih objektov v predmestjih, v celotnem ljubljanskem okviru (57.60 %) pa sta pod povprečjem — kot rečeno — Krakovo in Ljubljana mesto. Kar zadeva pri gospodarskih objektih lesene objekte, je njihovo število ponekod prav pomembno. Tako je v Trnovem, ki izkazuje razmeroma nizek odstotek gospodarskih objektov, polovica gospodarskih objektov lesenih. Zanimivo je, da znaša v k. o. Ljubljana mesto odstotek lesenega dela gospodarskih objektov (17.85 %) več kakor pa v Krakovem (6.25 %), v Kapucinskem predmestju (5.88 %) ali v Gradišču (13.55 %). V predmestjih je bilo v celoti oziroma povprečno 22.88 % gospodarskih objektov lesenih (nekaj manj kot četrtina); pod tem povprečjem je bil poleg Krakovega, Kapucinskega predmestja in Gradišča tudi Št. Peter (20.86 %). Za vso Ljubljano s povprečkom 22.12 % od vseh gospodarskih objektov je izpod povprečja še k. o. Ljubljana mesto. — Odstotek lesenih stanovanjskih objektov je bil kaj majhen; izjema je bilo le Karlovško predmestje, kjer je 8.57 % lesenih stanovanjskih objektov, od samih stanovanjskih objektov pa je bilo lesenih 17.17 %. — Številnejši so bili leseni objekti vseh vrst: 10.72 % je bilo takrat v vsej Ljubljani lesenih stavb. Predmestja niso imela bistveno višjega odstotka (12.82 %). Daleč največ lesenih objektov je bilo v Trnovem in v Karlovškem predmestju (28.92 %, 28.57 %, torej malone tretjina vseh objektov). Drugod, z izjemo Št. Petra in Poljan (10.14 %, 12.35 %), pa je bilo lesenih objektov zelo malo.

Odstotek kmečkih lastnikov stavbnih parcel za vso Ljubljano je bil 10.2 %, ki ga ni mogoče oceniti niti kot številnega niti kot neznatnega. Nekaj večji je odstotek za predmestja, 13.3 %. Prvo in drugo povprečje prekašajo Št. Peter (26.4 %), Kapucinsko predmestje (20.2 %) in Karlovško predmestje (20 %). Drugod je kmečkih stavbnih parcelnih lastnikov mnogo manj; v k. o. Ljubljana mesto jih je več (4 %) kakor pa v Trnovem (1.2 %) in v Krakovem (1.4 %), ki imata kot predmestni katastrski občini nenavadno malo kmečkih stavbnih lastnikov.

Pomembno je, da so v franciscejski Ljubljani prevladovali pri lesenih stanovanjskih objektih, ki so bili vsi v predmestjih, nekmečki lastniki nad kmečkimi (8 : 4).

Zemljiške kulture so bile v glavnem povsod enake. Največ je bilo travnikov, nato pašnikov ter njiv in zelenjadnih vrtov, najmanj pa je bilo sadovnjakov.

Vsekakor je bilo število tedanjih ljubljanskih kmečkih zemljišnih lastnikov veliko; v vsej Ljubljani 35.5 %, v vseh predmestjih pa 37.7 %, kar pomeni več ko tretjino vseh zemljišnih lastnikov. Pri dveh katastrskih občinah je dosegel odstotek kmečkih zemljišnih lastnikov skoraj polovico: v Št. Petru (45.9 %) in v Karloškem predmestju (45.1 %).

Dokaj kmečko določeni značaj takratnega agrarnega življenja v Ljubljani spričuje tudi število okoliških kmečkih lastnikov, ki so imeli v ljubljanskih katastrskih občinah svoja zemljišča: od 559 jih je bilo 454 iz okoliških vasi. V Karloškem predmestju, Trnovem in v Gradišču je bilo okoliških kmečkih lastnikov vse več ko ljubljanskih (11 : 158, 17 : 229, 9 : 24).

Gospodarskih objektov je bilo v franciscejski Ljubljani — kot povedano — 37.60 % proti 56.61 % stanovanjskim. Po odstotkih je bilo gospodarskih objektov največ v Kapucinskem predmestju, ki more veljati tako kot najbolj kmečko določeni ljubljanski predel v tem času (52.15 % vseh objektov), pred Poljanami (48.82 %) in Št. Petrom (46.96 %). Ne mnogo manj ko polovico vseh objektov tvorijo gospodarski objekti v drugih katastrskih občinah, razen v k. o. Ljubljana mesto (20.10 %) in v Krakovem (17.58 %), ki se smeta označiti kot vsekakor najmanj kmečki katastrski občini v Ljubljani. — Vzporedno s tem je treba omeniti, da je bilo v Kapucinskem predmestju najmanj stanovanjskih objektov (38.65 % vseh tamkajšnjih stavbnih objektov), največ pa jih je bilo v Krakovem (79.12 %) in v k. o. Ljubljana mesto (72.10 %). Krakovo je bilo potemtakem takrat mestna četrt z manj kmečko določenim značajem kakor mestno središče.

Lastniki stavbnih parcel oziroma stavbni lastniki kažejo v glavnem isto sliko kakor gospodarski objekti. Največ kmečkih stavbnoparcelnih lastnikov je bilo v Št. Petru (26.4 % ali četrtina), v Kapucinskem predmestju pa je bilo kmečkih teh lastnikov nekoliko manj (20.2 % ali petina); prav tako tudi v Karloškem predmestju (20 % ali petina).

Glede obsega zemljiških parcel prednjačita Trnovo in Karloško predmestje, medtem ko imajo druge katastrske občine precej manj zemljišč.

Zemljiških kmečkih lastnikov je ponovno največ v Št. Petru (45.9 %), neznatno manj jih je v Karloškem predmestju (45.1 %) — torej malone polovica — ne zaostajata pa Gradišče (42.8 %) in Trnovo (39.8 %), medtem ko jih je v Kapucinskem predmestju samo četrtina (26 %). — Pri številu zemljišč in zemljišnih kmečkih lastnikov v Trnovem, v Karloškem predmestju in deloma tudi v Gradišču je treba upoštevati — kot že povedano — magistratna oddajanja osuševanih barjanskih zemljišč kmetom iz okoliških vasi, ki so jih dobili prav v teh katastrskih občinah, kar potrjuje takisto še dejstvo, da je bilo posebno v Trnovem število gospodarskih objektov in kmečkih stavbnoparcelnih, pa tudi zemljiških lastnikov razmeroma nizko. — Tako ugotavljamo za najpristnejše ljubljanske kmečke okoliše v franciscejski dobi Št. Peter in Kapucinsko predmestje.

Če natančneje pregledamo preprostejši delež takratnih ljubljanskih stavb, spoznamo: desetina vseh stavbnih objektov (10.72 %) je bila lesena. Največ lesenih objektov je bilo v Trnovem (28.92 %) in v Karlovškem predmestju (28.57 %), z drugimi besedami: skoraj tretjina vseh objektov. Druge, četudi bolj kmečko določene katastrske občine izdatno zaostajajo: Poljane, Št. Peter in Gradišče jih imajo nekako desetino (12.35 %, 10.14 %, 9.29 %). Zlasti zanimivo je, da je bilo v Krakovem (2.20 %) in v Kapucinskem predmestju (5.68 %) vseh lesenih objektov manj kakor pa v k. o. Ljubljana mesto (5.26 %).

Lesenih stanovanjskih objektov je bilo v Ljubljani tačas kaj malo (0.79 % vseh oziroma 1.41 % vseh stanovanjskih objektov). Znatnejši je bil le odstotek v Karlovškem predmestju (8.57 % vseh oziroma 17.17 % vseh tamkajšnjih stanovanjskih objektov).

Gospodarski objekti so bili večkrat leseni: od 37.60 % ljubljanskih stavbnih objektov, ki so bili gospodarska poslopja, je bilo 8.33 % lesenih. Se pravi, da je bilo od gospodarskih poslopij 22.12 % lesenih; to je domala četrtina gospodarskih objektov. Polovica trnovskih gospodarskih objektov je bila lesena (50 %). Najmanj lesenih gospodarskih objektov je imelo Kapucinsko predmestje (5.85 % vseh gospodarskih objektov), manj ko k. o. Ljubljana mesto (17.85 %) ali Krakovo (6.25 %). Kmečko določeni mestni predeli se torej niso v celoti istovetili s preprostejšim stavbnim značajem.

Prednja izvajanja so tako z vidika, podanega v uvodu, ugotovila po franciscejskem katastru — poglavitnem zadevnem viru — številčno razmerje stanovanjskih, gospodarskih in drugih poslopij v Ljubljani sredi prve polovice 19. stoletja, tudi glede na stavbno gradivo, ter so skušala s pretresom talnih kultur in zemljiščenih lastnikov določiti kmečke oziroma preprostejše poteze ljubljanskega stavbnega in zemljiškega značaja v tem času ter ob tem pokazati določene vplive agrarne proizvodnje na mestno podobo.¹⁰

¹⁰ Zastran posredno vsebovanega gradiva za ljubljansko etnografijo naj bo opozorjeno na razprave: V. Bohinec, Ljubljanska mestna aglomeracija in njena antropogeografska meja, *Geografski vestnik* II (1926), str. 24 sl. — J. Rus, nav. delo. — A. Melik, Razvoj Ljubljane, str. 150 sl. — S. Ilešič, Prvotna kmetiška naselja v območju Velike Ljubljane, *Geografski vestnik* V—VI (1929/30), str. 154 sl. — L. Pipp, O zgodovini statistike, ljudskih štetij in popisov prebivalstva, *Kronika slovenskih mest* I (1934), str. 307 sl. — Isti, Končni rezultati popisa prebivalstva Zgornje Šiške z dne 19. septembra 1935, *Kronika slovenskih mest* III (1936), str. 46 sl. — Isti, Končni rezultati popisa prebivalstva občine Vič z dne 19. septembra 1935, prav tam, str. 127 sl. — Isti, Končni rezultati popisa prebivalstva občine Moste z dne 19. septembra 1935, prav tam, str. 167 sl. — C. Malovrh, nav. delo. — V. Leban, Doseljevanje v Ljubljano, *Geografski vestnik* XVIII (1946), str. 60 sl.

Tabela I
Stavbni objekti

Katastrska občina	Skupno število stavbnih objektov		Število lesenih stanovanjskih objektov		Število lesenih stanovanjskih objektov		Število lesenih stanovanjskih objektov		Število lesenih stanovanjskih objektov		Število drugih zidanih objektov		Število drugih zidanih objektov			
	absolutno	v %	absolutno	v %	absolutno	v %	absolutno	v %	absolutno	v %	absolutno	v %	absolutno	v %		
Karloško predmestje	70	100	6	8,57	1	1,43	13	18,57	—	—	29	41,43	18	25,71	3	4,29
Trnovo	166	100	3	1,81	4	2,41	34	20,48	7	4,22	79	47,59	34	20,48	5	3,01
Krakovo	91	100	—	—	1	1,10	1	1,10	—	—	72	79,12	15	16,48	2	2,20
Gradišče	129	100	3	2,32	1	0,77	8	6,20	—	—	63	48,85	51	39,53	3	2,33
Kapucinsko predmestje	163	100	—	—	1	0,61	5	3,07	—	—	63	38,65	80	49,08	14	8,59
Št. Peter	296	100	—	—	1	0,34	29	9,80	—	—	150	50,67	110	37,16	6	2,03
Poljane	170	100	—	—	1	0,59	20	11,76	—	—	82	48,24	63	37,06	4	2,35
Skupaj	1085	100	12	1,11	10	0,92	110	10,14	7	0,65	538	49,59	371	34,18	37	3,41
Ljubljana mesto	418	100	—	—	4	0,95	15	3,59	3	0,72	301	72,01	69	16,51	26	6,22
Skupaj	1503	100	12	0,79	14	0,93	125	8,33	10	0,67	839	55,82	440	29,27	63	4,19

Tabela II
Lastniki stavbnih parcel

Katastrska občina	Število stavbnih parcel	Število lastnikov stavbnih parcel		Število kmečkih lastnikov stavbnih parcel		Število nekmečkih lastnikov stavbnih parcel	
		absolutno	v %	absolutno	v %	absolutno	v %
Karloško predmestje	55	45	100	9	20,0	36	80,0
Trnovo	93	82	100	1	1,2	81	98,8
Krakov	76	73	100	1	1,4	72	98,6
Gradišče	72	64	100	5	7,8	59	92,2
Kapucinsko predmestje	78	69	100	14	20,2	55	79,8
Št. Peter	172	144	100	38	26,4	106	73,6
Poljane	105	81	100	6	7,4	75	92,6
Skupaj	651	558	100	74	13,3	484	86,7
Ljubljana mesto	342	275	100	11	4,0	264	96,0
Skupaj	993	833	100	85	10,2	748	89,8

Tabela III
Zemljiške parcele

Katastrska občina	Število zemljiških parcel	Število zelenjadnih vrtov	Število travnikov	Število njiv	Število pašnikov	Število sadovnjakov
Karlovoško predmestje	644	24	42 + 456 mokrih in z mahom pokr- kritih travnikov	47	21	11
Trnovo	1731	134	498 + 692 mokrih travnikov	109	2 + 260 mokrih pašnikov	8
Krakovo	82	64	3	10	1	—
Gradišče	179	39	23 + 50 mokrih travnikov	44	5	6
Kapucinsko predmestje	168	29	12	67	14	11
Št. Peter	542	75	41	277	65	30
Poljane	313	72	66	92	56	—
Skupaj	3659	437	685 travnikov + 1198 mokrih in z mahom pokr- itih travnikov	646	164 pašnikov + 260 mokrih pašnikov	66
Ljubljana mesto	155	89	27	—	29	—
Skupaj	3814	526	712 travnikov + 1198 mokrih in z mahom pokr- itih travnikov	646	193 pašnikov + 260 mokrih pašnikov	66

Tabela IV
Lastniki zemljiških parcel

Katastrska občina	Število zemljiških parcel	Število lastnikov zemljiških parcel		Število kmečkih lastnikov zemljiških parcel		Število nekmečkih lastnikov zemljiških parcel	
		absolutno	v %	absolutno	v %	absolutno	v %
Karloško predmestje	644	374	100	169	45,1	205	54,9
Trnovo	1731	618	100	246	39,8	372	60,2
Krakovo	82	65	100	2	3,1	63	96,9
Gradišče	179	77	100	33	42,8	44	57,2
Kapucinsko predmestje	168	69	100	18	26,0	51	74,0
Št. Peter	542	183	100	84	45,9	99	54,1
Poljane	313	93	100	6	6,5	87	93,5
Skupaj	3659	1479	100	558	37,7	921	62,3
Ljubljana mesto	155	96	100	1	1	95	99,0
Skupaj	3814	1575	100	559	35,5	1016	64,5

Tabela V
Krajevni izvor lastnikov zemljiških parcel

Katastrska občina	Kmečki lastniki			Nekmečki lastniki		
	iz iste katastrske občine	iz drugih ljubljanskih predmestij	iz mesta iz okoljskih vasi	iz iste katastrske občine	iz drugih ljubljanskih predmestij	iz mesta iz okoljskih vasi
Karloško predmestje	3	6	2	22	66	93
		169			205	
Trnovo	3	13	1	94	209	55
		246			372	
Krakovo	1	1		61	63	2
		2				
Gradišče	9			33	3	5
			24			3
					44	
Kapucinsko predmestje	6	2		35	8	7
		18				
			10			1
					51	
Št. Peter	44	7		80	11	6
		84				
			33			2
Poljane	5			72	2	12
		6				
			1			1
Ljubljana mesto	1		(1)	95		(95)

Zusammenfassung

ZUM BAU- UND BODENCHARAKTER VON LJUBLJANA IM FRANCISCAISCHEN KATASTER

Der vorliegende Aufsatz stellt im franciscäischen Kataster das zahlenmäßige Verhältnis zwischen den Wohn- und Wirtschaftsgebäuden in Ljubljana (Hauptstadt Sloweniens), auch in bezug auf das Baumaterial (hölzerne und gemauerte Bauten) fest und versucht zusammen mit der Übersicht der Bodenkulturen und der Grundeigentümer den Bauerncharakter des damaligen Ljubljanaer Lebens (Wirtschaftsgebäude, bäuerliche Bauparzellenbesitzer, Landwirtschaftskulturen und bäuerliche Grundparzellenbesitzer), inwiefern es sich im Bilde der Bauten und Böden widerspiegelt, zu bestimmen. — Das franciscäische Kataster für Ljubljana wurde zu diesem Zweck für den Zeitabschnitt 1825/1827, nicht aber auch für die frühere oder spätere Zeit verwendet, wobei auch andere, hiefür in Betracht kommende Quellen zu Hilfe genommen wurden.

Da die Hausnummern nicht die tatsächliche Gebäudezahl angeben und da sie im Ljubljanaer franciscäischen Kataster nicht immer genügend verwertbar sind (zum Beispiel Verwechslungen der Hausnummer des Eigentümerwohnortes in einer andern Katastralgemeinde mit der Hausnummer seines Gebäudes in der Katastralgemeinde, wo er fremd ist, sowie hie und da zahlenmäßig unterbrochene bzw. wiederholte Hausbezeichnungen) und da die Hausnummern für die Volkskunde wegen der nicht ausgedrückten Verschiedenheiten in den Baubestimmungen auch nicht genügend ausführlich erscheinen, ergeben diese Zeilen — inwiefern dies aus den Mappen und Protokollen möglich — die ausgerechneten wahren Zahlen aller Arten von Bauten, mittels derer man ein genaueres Bild der Bauten im damaligen Ljubljana erhält.

Die Stadt Ljubljana zählte so nach dem franciscäischen Kataster 1503 Bauten, davon 0.79% hölzerne Wohnbauten, 0.93% hölzerne Nebengebäude der gemauerten Wohnbauten, 8.33% hölzerne Wirtschaftsgebäude, 0.67% andere hölzerne Bauten, 55.82% gemauerte Wohnbauten, 29.27% gemauerte Wirtschaftsgebäude und 4.19% andere gemauerte Bauten. — 1.41% der Wohnbauten war aus Holz, 98.59% waren gemauert. — 22.12% der Wirtschaftsgebäude waren aus Holz, 77.88% waren gemauert. — In bezug auf die Gesamtzahl der Bauten im franciscäischen Ljubljana gab es 56.61% Wohnbauten (hölzerne und gemauerte) und 37.60% Wirtschaftsgebäude. — 10.72% der damaligen Ljubljanaer Bauten (Wohnbauten, Wirtschaftsgebäude und andere Bauten) waren aus Holz, 89.28% waren gemauert.

Ljubljana zählte nach dem franciscäischen Kataster 993 Bauparzellen und 853 Bauparzellenbesitzer; davon waren 10.2% Bauern. — 4 hölzerne Wohnbauten hatten bäuerliche, die andern 8 nichtbäuerliche Eigentümer.

Hölzerne als auch gemauerte Wirtschaftsgebäude hatten ihre Eigentümer nach der Regel in den gleichen, nahen Stadtteilen. Andere Fälle bildeten Ausnahmen.

Von 125 hölzernen Wirtschaftsgebäuden gehörten 17 den Bauern, 108 nichtbäuerlichen Eigentümern. — Von 440 gemauerten Wirtschaftsgebäuden gehörten 52 den Bauern, 388 nichtbäuerlichen Eigentümern.

Das franciscäische Ljubljana zählte 3814 Grundparzellen; davon 526 Parzellen mit Gemüsegärten, 712 mit Wiesen und 1198 mit feuchten Wiesen, 646 mit

Ackern, 193 mit Weiden, 260 mit feuchten Weiden und 66 mit Obstgärten. 94.1% der Grundparzellen bildeten Bodenkulturen.

Grundparzelleneigentümer gab es 1575; 35.5% waren Bauern. — Ziemlich hoch erscheint die Zahl der Grundeigentümer aus der Umgebung. Von 559 bäuerlichen Eigentümern waren 454 aus Dörfern in der Ljubljanaer Umgebung. Von 1016 nichtbäuerlichen Eigentümern waren 45 aus der Umgebung.

Die Übersicht aller Vorstädte von Ljubljana zeigt folgendes Bau- und Bodenbild. Die Vorstädte zählten 1085 Bauten; davon waren 1.11% hölzerne Wohnbauten, 0.92% hölzerne Nebengebäude der gemauerten Wohnbauten, 10.14% hölzerne Wirtschaftsgebäude und 0.65% andere hölzerne Bauten; 49.59% gemauerte Wohnbauten, 34.18% gemauerte Wirtschaftsgebäude und 3.41% gemauerte andere Bauten. — 2.18% der vorstädtischen Wohnbauten waren aus Holz, 97.82% waren gemauert, 22.88% der vorstädtischen Wirtschaftsgebäude waren aus Holz, 77.12% waren gemauert. — In bezug auf die Gesamtzahl der Bauten in den Vorstädten des francoiscäischen Ljubljana gab es 50.70% Wohnbauten (hölzerne und gemauerte), 44.32% Wirtschaftsgebäude. — 12.82% der vorstädtischen Bauten (Wohnbauten, Wirtschaftsgebäude und andere Bauten) waren aus Holz, 87.18% waren gemauert.

Die Vorstädte zählten 651 Bauparzellen und 558 Bauparzellenbesitzer; davon 13.3% Bauern.

Alle hölzerne Wohnbauten in Ljubljana befanden sich in den Vorstädten.

In den Vorstädten von Ljubljana gab es 110 hölzerne Wirtschaftsgebäude von 125 in der ganzen Stadt. 16 davon gehörten den Bauern.

Von 440 gemauerten Wirtschaftsgebäuden in Ljubljana befanden sich 371 in den Vorstädten. 50 davon gehörten den Bauern.

Die Vorstädte umfassten 3659 von 3814 Ljubljanaer Grundparzellen, davon 437 Parzellen mit Gemüsegärten, 685 mit Wiesen und 1198 mit feuchten Wiesen, 646 mit Ackern, 164 mit Weiden, 260 mit feuchten Weiden und 66 mit Obstgärten. 94.3% der vorstädtischen Grundparzellen bildeten Bodenkulturen.

In den Vorstädten gab es 1479 Grundparzellenbesitzer von 1575 in ganz Ljubljana. 37.7% davon waren Bauern. — Alle Besitzer aus der Umgebung, die in Ljubljana ihre Grundparzellen besaßen, hatten diesen Boden in den vorstädtischen Katastralgemeinden (454 Bauern und 45 Nichtbauern).